

DŽENIFER IGAN
KUĆA OD SLATKIŠA

*Preveo s engleskog:
Nikola Matić*

KONTRAST
Beograd, 2023.

*Mozak je – širi nego Nebo –
Jer – stavi jedno kraj drugoga –
Prvo će drugo da obujmi
Lako – i tebe – pored toga –*

Emili Dickinson

*Ništa nije nepodnošljivije od slobode, kada je
jednom imate.*

Džejms Boldvin, *Đovanijeva soba*

DIZANJE

TALISMAN AFINITETA

1

„Imam tu želju”, rekao je Biks, dok je stajao pored kreveta i protezao ramena i kičmu, ritual koji je izvodio svake noći pre nego što bi legao. „Da samo popričamo.”

Lizi ga je pogledala u oči preko tamnih kovrdža Gregorija, njihovog najmlađeg deteta, koga je dojila. „Slušam te”, promrmljala je.

„Jako je...” Duboko je udahnuo. „Ne znam. Teško.”

Lizi se uspravila i Biks je video da ju je uznemirio. Gregori, ispušten, zacvileo je, „Mama! Ne mogu da dohvatim.” Nedavno je napunio tri godine.

„Moramo da odviknemo tog malog”, promrsio je Biks.

„Ne.” Gregori se oštro pobunio, pogledavši Biksa sa prekorom. „Neću.”

Lizi je dopustila da je Gregori povuče i ponovo legla. Biks se zapitao da li će njihovo poslednje, četvrto dete, možda, uz saučesništvo svoje majke, ostati beba i u svom zreloom dobu. Protezao se pored njih dvoje i nervozno gledao svoju ženu u oči.

„Šta je bilo, ljubavi?”, prošaputala je Lizi.

„Ništa”, slagao je, jer je ono što ga je mučilo bilo previše sveprožimajuće, previše amorfnog da bi se objasnilo. Laži je propratio istinom: „Stalno razmišljam o Istočnoj sedmoj ulici. O onim razgovorima.”

„Opet”, rekla je blago.

„Opet.”

„Ali, zašto?”

Biks nije znao zašto – posebno jer je on samo dopola slušao, kada su bili u Istočnoj sedmoj ulici, dok su Lizi i njeni prijatelji dozivali jedni druge kroz kumululus dima marihuane, kao dezorijentisani planinari na maglovitom obronku: *Kako se ljubav razlikuje*

od požude? Da li postoji zlo? Biks je bio na pola doktorskih studija kada se Lizi uselila kod njega i već je sve te razgovore proživio u srednjoj školi i tokom prvih nekoliko godina na Univerzitetu u Pensilvaniji. Nostalgija, koja ga je trenutno obuzimala, odnosila se na osećanje koje je imao kada je *načuo* Lizi i njene prijatelje dok je sedeo ispred svog SPARC *stejšn* kompjutera modemom povezanog na rani Viola veb-pretraživač: tajno, ekstatično znanje da će svet koji su ti studenti tako predano pokušavali da definišu, tamo 1992. godine, uskoro postati zastareo.

Gregori je sisao. Lizi je dremala. „Je l’ možemo?” Biks je ipak nastavio. „Da porazgovaramo o tome?”

„*Sada?*” Izgledala je isisano – bila je isisavana pred njegovim očima! Biks je znao da će ona ustati u šest da se pobrine za decu dok on meditira i onda počne da telefonira Aziji. Osetio je talas očajanja. Sa kime bi mogao da popriča na onaj nehajni, sasvim otvoreni, studentski način na koji su ljudi pričali na koledžu? Svi koji su radili u Mandali u nekom smislu pokušavali bi da mu udovolje. Svako ko nije bio u Mandali pretpostavio bi da on ima nekakve namere, da ih možda testira – verovatno testira – i da će nagrada za to biti posao u Mandali! Njegovi roditelji, sestre? Ma koliko ih voleo, sa njima nikada nije razgovarao na taj način.

Kada su Lizi i Gregori sasvim zaspali, Biks je odneo svog sina do krevetića u susednoj sobi. Odučio je da se ponovo obuče i izađe napolje. Prošlo je jedanaest. Kršio je bezbednosne zahteve svog upravnog odbora time što bi izašao da sâm šeta po Njujorku u bilo koje doba, a kamoli po mraku, tako da je izbegavao da nosi svoje dronjavo *zoot-odelo* sa dugim kaputom i širokom pantalonama, koje mu je bilo zaštitni znak (za njega su mu inspiracija bili ska bendovi koje voleo u srednjoj školi), i stavi malu kožnu fedoru koju je nosio već petnaest godina, od kada je završio doktorske na NYU, kako bi umirio čudan osećaj gologlavosti koji je imao nakon što je odsekao dredove. Iz ormara je iskopao maskirnu jaknu i izlizane martinke i izašao u noć u Čelsiju bez ičega na glavi, narogušen na hladan povetarac koji je osećao na temenu

– koje je sada već istinski bilo očelavilo. Krenuo je da mahne ka kameri kako bi ga obezbeđenje pustilo da se vrati po šešir, kada je primetio uličnog prodavca na čošku Sedme avenije. Spustio se niz Dvadeset prvu ulicu do njegove tezge i probao crnu vune-
nu kapu, odmeravajući svoj izgled u malom okruglom ogledalu zakačenom na bočnu stranu tezge. Izgledao je sasvim obično u kapi, čak i sebi samome. Prodavac je prihvatio njegovu novčanicu od pet dolara isto kao i bilo čiju drugu, i transakcija je ispunila Biksovo srce vragolastom radošću. Navikao se da očekuje da će ga prepoznati gde god da je išao. Anonimnost mu se činila novom.

Bio je početak oktobra, povetarac je imao studenu oštricu. Biks je započeo šetnju uz Sedmu aveniju, sa namerom da se vrati nazad kad prođe nekoliko blokova. Ali, šetnja po mraku mu je prijala. Vratila ga je u godine provedene u Istočnoj sedmoj ulici: one povremene noći, još na početku veze, kada su Lizini roditelji iz San Antonija dolazili u posetu. Oni su verovali da Lizi deli stan sa svojom drugaricom Sašom, koja je takođe bila na drugoj godini NYU, što je bila obmana koju je Saša potkrepila time što je prala veš u kupatilu kada su Lizini roditelji prvi put došli da vide stan na početku trećeg semestra. Lizi je bila odgajana u svetu koji nije primećivao postojanje crnaca, sem onih koji su bili zaposleni kao uslužno osoblje u kantri klubu u kom su njeni roditelji bili članovi. Bila je toliko uplašena pretpostavljajući užasnutost roditelja time što živi sa dečkom crncem da je Biks bivao proteran iz zajedničkog kreveta tokom prvih roditeljskih poseta, iako su oni odsedali u hotelu u drugom delu Menhetna! Nije bilo bitno, *oni bi prosto znali*. Tako da je Biks šetao i šetao, povremeno padajući u san u inženjerskoj laboratoriji na koledžu, kao da je tamo došao da uči celu noć. Te šetnje su mu ostavile telesno sećanje: istrajni imperativ da nastavi uprkos svojoj ogorčenosti i iscrpljenosti. Bilo mu je muka kada je mislio na činjenicu da je to trpeo – iako je sada osećao da je time na nekom kosmičkom bilansu stanja opravdana činjenica što Lizi brine o svakom detalju njihovog kućnog života

da bi on mogao da radi i putuje kako mu drago. Mnoštvo dobrih stvari koje su mu se desile od tada može se smatrati nadoknadom za te šetnje. Ipak, *zašto je to trpeo?* Da li je seks bio toliko dobar? (Pa, jeste.) Da li je njegovo samopoštovanje bilo toliko nisko da je bez ikakvog protivljenja udovoljavao magijskom razmišljanju svoje bele devojke? Da li je uživao u tome što je bio njena nedopustiva tajna?

Ništa od toga. Biksovu popustljivost i izdržljivost pokretala je njegova opčinjenost Vizijom koju je imao, Vizijom koja je gorela hipnotički jasno tokom tih noći bazajućeg izgnanstva. Lizi i njeni prijatelji '92. jedva da su znali šta je to internet, ali je Biks mogao da oseti vibracije nevidljive mreže povezanosti koja se probijala kroz poznati svet poput pukotina koje su se širile šoferšajbnom. Život kakav je njima bio poznat uskoro će se rasprsnuti i razleteći, i u tom trenutku svi zajedno će se uzdići do nove metafizičke sfere. Biks je to zamišljao kao scene na slikama Strašnog suda, čije je reprodukcije tada sakupljao, ali bez mogućnosti Pakla. Sasvim suprotno: lišeni svojih tela, verovao je Biks, crnci će biti oslobođeni od mržnje koja ih je sputavala i gušila u fizičkom svetu. Konačno će moći da se kreću i okupljaju kad god poželeva, bez pritiska ljudi poput Lizinih roditelja: ti Teksašani bez lica koji su se protivili Biksu iako nisu znali ni da on postoji. Termin „društvene mreže” tek deceniju kasnije biće skovan kako bi se opisala delatnost Mandale, iako je Biks to zamislio daleko pre nego što je ostvario.

Hvala Bogu pa je uspeo da tu utopijsku fantaziju zadrži za sebe – ona je izgledala komično naivno iz perspektive 2010. godine. No, osnovna postavka Vizije – na ličnom, kao i na globalnom nivou – pokazala se ispravnom. Lizini roditelji su (uštogljeno) prisustvovali njihovom venčanju u Tompkins skver parku 1996, ali ništa više uštogljeno od Biksovih roditelja, za koje pristojna svadba nije uključivala maga, žonglere i mahnite violiniste. Kada su deca krenula da pristižu, svi su se opustili. Od kada je Lizin otac prošle godine umro, njena majka je razvila naviku da zove

njega, kasno noću kada je znala da Lizi spava, da pričaju o porodici: Da li bi Ričard, njihov najstariji sin, voleo da nauči da jaše konja? Da li bi devojčice zanimalo neki brodvejski mjuzikl? Biksa je uživo blago iritiralo teksaško otezanje u glasu njegove tašte, ali nije se mogla poreći iskra zadovoljstva koju je izazivao taj isti glas, bestelesan u noći. Svaka reč koju su razmenjivali kroz etar bila je podsetnik da je on bio u pravu.

Razgovore u Istočnoj sedmoj ulici okončalo je jedno jutro. Nakon cele noći provedene u izlasku, dva Lizina prijatelja su odlučila da plivaju u Ist Riveru: jednog od njih odnela je struja i udavio se. Lizini roditelji su u tom trenutku bili u poseti, što je dovelo do toga da Biks slučajno bude u neposrednoj blizini tragedije. U sitne sate je naleteo na Roba i Drua u Ist Vilidžu i uzeo ekser sa njima i njih trojica su u svitanje prešla preko nadvožnjaka koji je vodio ka reci. Impulsivno plivanje se desilo nakon što je Biks produžio dalje uz reku kući. Iako je ponovio svaki detalj tog jutra kada je policija vršila uviđaj, sada se toga jedva nejasno sećao. Prošlo je sedamnaest godina. Bilo mu je teško da prizove sliku dvojice momaka.

Skrenuo je levo na Brodvej i išao uz njega sve do Sto desete ulice – prvi put je prošetao do tamo od kada je postao poznat, pre više od decenije. Nikada nije provodio previše vremena u kraju oko Kolumbije i nešto u tim brdovitim ulicama i velelepnim predratnim stambenim zgradama bilo mu je veoma privlačno. Gledajući ka gore, u osvetljene prozore jedne, Biksu se činilo da je praktično mogao da čuje moć ideja koje su se krčkale iza njih.

Na putu do stanice podzemne železnice (još jedna stvar koja se desila prvi put u deset godina), zastao je ispred bandere izlepljene lecima koji su obznanjivali izgubljene kućne ljubimce i polovan nameštaj na prodaju. Za oko mu je zapao odštampan poster: predavanje koje će u zgradi fakulteta održati Miranda Klajn, antropološkinja. Biksu je bila dobro poznata Miranda Klajn, kao i on njoj. Susreo se sa njenom knjigom *Obrasci afiniteta*, godinu dana nakon što je osnovao Mandalu, i ideje sadržane

u njoj eksplodirale su u njegovom umu poput sipinog mastila i učinile ga izuzetno bogatim. Činjenica da je Em Kej (kako su u njegovom svetu odmilja zvali Mirandu Klajn) prezirala načine na koje su Biks i njegova sorta iskoristili njene teorije samo je pooštrila njegovu fascinaciju njome.

Rukom napisan letak bio je priheftan uz poster: „Hajde Da Popričamo! Postavljamo Velika Pitanja Širom Različitih Disciplina Jednostavnim Jezikom.” Uvodni sastanak bio je zakazan za tri nedelje nakon što Klajnova održi predavanje. Fotografisao je poster telefonom, a onda, iz čiste zabave, otkinuo jedan od komadića papira sa kraja „Hajde Da Popričamo” i ubacio ga u džep, oduševljen činjenicom da su, čak i u ovom novom svetu, čijem stvaranju je pomogao, ljudi i dalje lepili listove papira na bandere.

2

Tri nedelje kasnije, našao se na osmom spratu jedne od otmenih i izbledele stambenih zgrada oko Univerziteta Kolumbija – moguće baš one kojoj se divio odozdo. Stan je prijatno podsećao na ono što je Biks i zamislio: izlizani parketi, blago uflekani beli gipsani elementi, uramljene grafike i male skulpture (domaćini su bili profesori istorije umetnosti) koje su visile na zidovima i iznad dovrataka, ušuškane između redova knjiga.

Osim domaćina i drugog bračnog para, osmoro učesnika na „Hajde Da Popričamo” međusobno se nisu poznavali. Biks je odlučio da preskoči samo predavanje Mirande Klajn (bilo je pitanje da li bi uopšte uspeo da se umuva); zbog njene antipatije prema njemu činilo mu se pogrešnim da prisustvuje, čak i prerušen. Identitet koji je izmislio bio je „Volter Vejd”, postdiplomac na elektrotehničkom inženjerstvu – drugim rečima, sâm Biks, samo sedamnaest godina ranije. Ono što mu je omogućilo da se drzne da se predstavlja kao postdiplomac toliko godina kasnije bila je uverenost da je sa četrdeset i jednom izgledao daleko mlađe nego većina belaca.

Ipak, pogrešio je u svojoj pretpostavci da će ostali članovi grupe za diskusiju biti belci: domaćica Porša, istoričarka umetnosti, bila je Azijatkinja, a tu je bila i Latinoamerikanka, profesorka životinjskih studija iz Brazila. Rebeka Amari, najmlađa u grupi, doktorantkinja na sociologiji (i jedina druga studentkinja osim „Voltera Vejda”), bila je etnički neodređena i, kako je Biks sumnjao, verovatno crnkinja – među njima se osetio trzaj prepoznavanja. Rebeka je takođe bila razoružavajuće lepa, što je bila činjenica koju se njene *dik trejsi* naočare za vid činile više, a ne manje, upadljivom.

Na sreću, Biks je uposlio druga oruđa za skrivanje identiteta. Kupio je preko interneta maramu sa dredovima koji su visili sa zadnje strane. Cena je bila astronomska, ali su dredovi izgledali kao pravi i osećaj njihove težine između lopatica bio je poput dodira duha. Ta težina bila mu je poznata mnogo godina i dopadalo mu se da je ponovo oseti.

Kada su se svi smestili po kaučima i foteljama i predstavili se, Biks je, ne mogavši da sputa svoju radoznalost, rekao: „Pa, kakva je Miranda Klajn bila?”

„Iznenadjuće duhovita”, rekao je Ted Holander, Poršin muž, istoričar umetnosti. Izgledao je kao da je u kasnim pedesetim, čitavu generaciju stariji od Porše. Njihova dvogodišnja kćerka je već ujurila u dnevnu sobu, sa studentkinjom-bebisiterkom u poteri. „Mislio sam da će biti turobna, ali je bila skoro pa razdragana.”

„Ono što je čini turobnom su ljudi koji krađu ideje”, rekla je Fern, šefica Katedre za ženske studije, i sama prilično turobna, pomislio je Biks.

„Ljudi su njene ideje iskoristili na načine koji nisu bili njena namera”, rekao je Ted. „Ali ne mislim da i sama Klajnova to naziva krađom.”

„Ona to naziva 'izopačenjem', zar ne?”, pitala je Rebeka nesigurno.

„Mene je iznenadilo koliko je lepa”, rekla je Tesa, mlada profesorka plesa, čiji je muž Siril (matematika), takođe bio prisutan. „Čak i sa šezdeset.”

„Ahem”, rekao je Ted dobrodušno. „Šezdeset nije baš toliko drevno.”

„Da li je njen izgled relevantan?” Fern je izazvala Tesu.

Siril, koji je u svemu bio na Tesinoj strani, žacnuo se na pitanje. „Miranda Klajn bi rekla da je relevantan”, rekao je. „Više od pola Odlika afiniteta u njenoj knjizi ima veze sa fizičkim izgledom.”

„*Obrasci afiniteta* verovatno mogu da objasne svaku od naših reakcija na Mirandu Klajn”, rekla je Tesa.

Uprkos žamoru slaganja, Biks je bio siguran da su, osim njega samog (a on nije planirao da to prizna), jedino Siril i Tesa pročitali remek-delo Mirande Klajn, tanku monografiju u kojoj su bili sadržani algoritmi koji su objašnjavali poverenje i uticaj među članovima brazilskog plemena. „Genom sklonosti”, kako je često nazivano.

„Meni je to tužno”, rekla je Porša. „Klajn je poznatija po tome što su njena dela prisvojili kreatori društvenih mreža nego po samim delima.”

„Da njena dela nisu prisvojena, ne bi bilo pet stotina ljudi u onom auditorijumu”, rekao je Ejmon, istoričar kulture koji je bio gostujući profesor sa Univerziteta u Edinburgu i pisao knjigu o recenzijama proizvoda. Činilo se da je Ejmonovo izduženo kameno lice skrivalo nedopušteno uzbuđenje, pomislio je Biks, kao neupadljiva kuća u kojoj se nalazi laboratorija za kuvanje metamfetamina.

„Možda je borba za originalnu nameru njenog dela način na koji ona može da ostane povezana sa njime – da ono ostane u njenom posedu”, rekla je Kasja, profesorka životinjskih studija iz Brazila.

„Možda bi ona do sada imala neke nove teorije da nije toliko zauzeta borbom oko stare”, uzvratio je Ejmon.

„Koliko seminalnih teorija može jedan akademik da proizvede tokom životnog veka?”, pitao je Siril.

„Zaista”, promrmljao je Biks i osetio uzburkivanje poznate strepnje.

„Posebno ako je počela kasno?“, dodala je Fern.

„Ili rodila decu“, rekla je Porša, uz nervozan pogled ka šporetu igrački njene kćerke u uglu dnevne sobe.

„Zato je Miranda Klajn počela kasno“, rekla je Fern. „Rodila je dve kćerke jednu za drugom i muž ju je ostavio dok su one i dalje bile u pelenama. Klajn je njegovo prezime, ne njeno. On je bio nekakav muzički producent.“

„To je baš sjebano“, rekao je Biks, na silu opsovavši kao deo pre-rušavanja. Bio je poznat po tome što *ne* psuje; njegova majka, nastavnica gramatike u osnovnoj školi, sipala je toliko jetkog prezira po repetativnoj tuposti i infantilnom sadržaju psovki da je uspela da anulira njihovu transgresivnu moć. Kasnije, Biks je uživao u razlici koju je njegovo nekorišćenje vulgarnosti činilo u poređenju sa drugim tehnološkim liderima, čiji su psovački izlivi besa bili ozloglašeni.

„U svakom slučaju, muž je mrtav“, rekla je Fern. „Dodavola sa njim.“

„Oh, imamo retributivistu među nama“, rekao je Ejmon sugestivno mrdnuvši obrvama. Uprkos iznetom cilju korišćenja „jednostavnog jezika“, profesori su bili bespomoćno skloni akademizmima; Biks je mogao da zamisli da razgovori u trenucima intimnosti između Sirila i Tese uključuju termine kao što su „desideratum“ i „čista pojmovnost“.

Rebeka je uhvatila njegov pogled i Biks se nacerio – što je za njega bilo omamno koliko i da je skinuo majicu. Prošle godine, na proslavi njegovog četrdesetog rođendana, u ruke mu je dat pamflet štampan na sjajnom papiru pod nazivom „Biksrazi“, koji je kodifikovao, uz propratne fotografije, sistem značenja pripisan jedva primetnim promenama u njegovim očima, rukama i držanju. Dok je bio jedini crni doktorand u inženjerskoj laboratoriji na NYU, Biks je hvatao sebe kako se prenaglašeno smeje na šale drugih ljudi i kako i on pokušava njih da zasmee, dinamika od koje se naknadno osećao praznim i deprimiranim. Nakon što je završio doktorat, izbacio je smejanje na poslu, onda i osmehivanje i umesto toga kultivisao stav hiperkoncentrisane smotrenosti.

Slušao je, bivao je svedok, ali skoro bez ikakvih vidnih reakcija. Ta disciplina mu je pospešila fokusiranost do stupnja za koji je bio ubeđen, retrospektivno, da mu je pomogao da nadmudri i izmanevriše sile koje su se preklapale u svojoj spremnosti da ga apsorbuju, kooptiraju, ćušnu u stranu i zamene belcima koje su svi očekivali da vide. One su kretale na njega, naravno – odozgo i odozdo, sa leđa i sa svih strana. Nekad su to bili njegovi prijatelji; nekad im je i verovao. Ali nikada previše. Biks je naslućivao svaku zaveru da ga podriju ili zbate mnogo pre nego što bi se zaverenici sabrali i imao je spreman odgovor. Nisu uspevali da budu korak ispred njega. Nekima je na kraju dao posao, upregavši njihovu prepredenjačku energiju kako bi ostvario svoje ciljeve.

Sâm njegov otac je na Biksov uspon gledao suzdržano. Biksov otac, kome su srce i duša bili uz kompaniju, i koji je uvek nosio srebrni sat dobijen na poklon pri odlasku u penziju sa menadžerske pozicije, u korporaciji koja se bavila prodajom i servisom grejnih i rashladnih uređaja, sa sedištem u predgrađu Filadelfije, zapravo je *branio* odluku gradonačelnika Guda da 1985. godine bombarduje kuću „zaludnika” iz MOVE-a¹, koji su „gradonačelnika stavili u nemoguću poziciju” (reči koje je njegov otac upotrebio). Biks je tada imao šesnaest godina i svađe između njega i njegovog oca oko tog bombardovanja, u kome su uništena celokupna dva gradska bloka, otvorila su jaz između njih dvojice, koji nikada nakon toga nije bio potpuno zatvoren. Biks je čak i sada osećao dašak očevog neodobravanja – zato što je stremio previsoko, ili zato što je postao slavna ličnost (a stoga i meta), ili što nije poslušao lekcije svog oca (koje mu je i dan-danas zdušno davao stojeći iza kormila svog malog motornog čamca kojim je odlazio na

---

¹ 13. maja 1985. godine, nakon što policija nije uspevala da izvrši naloge za hapšenje članova MOVE, političko-religijske organizacije koja se zalagala za suprotstavljanje vladi, tehnologiji i korporacijama, gradonačelnik Filadelfije Vilson Gud i policijski komesar Metju Sambor odobrili su bombardovanje kuće u kojoj se nalazio štab organizacije. Vatrogasna služba nije pokušala da suzbije požar u kome je poginulo 11 ljudi (petoro dece i šestoro odraslih) i 61 kuća izgorela do temelja. (*prim. prev.*)

pecanje duž obale Floride), čiji je refren, kako je to Biks čuo, bio: „Razmišljaj sitno ili ćeš biti povređen.”

„Pitam se”, blago je stidljivo razmatrala Rebeka, „da li to što se desilo sa teorijom Mirande Klajn nju čini tragičnom figurom. U antičkogrčkom smislu te reči.”

„Zanimljivo”, rekla je Tesa.

„Moramo da pogledamo *Poetiku*”, rekla je Porša i Biks je zapanjeno posmatrao kako je Ted ustao iz fotelje i krenuo da traži fizički primerak. Niko od tih akademika nije imao ni *blekberi*, a kamoli ajfon – 2010. godine! Bilo je to kao da se infiltrirao u luditsko podzemlje! Biks je takođe ustao, navodno da pomogne Tedu u potrazi, ali zapravo kako bi imao izgovor da razgleda po stanu. U svaki zid su bile ugrađene police za knjige, čak i one u hodniku, i on je lutao među njima, ispitujući hrbate umetničkih knjiga u tvrdom povezu i požutele beletristike. Među knjigama su bile rasute izbledele fotografije u malim ramovima: dečaci koji se osmehuju ispred naherene kuće, ili među hrpama lišća, ili pored smetova, ili okruženi razbujalom letnjom vegetacijom. Dečaci sa bejzbol kačketima, sa fudbalskim loptama. Ko su oni mogli biti? Odgovor je stigao u obliku slike mnogo mlađeg Teda Holandera, koji je podizao jednog od tih dečaka da stavi zvezdu na vrh božićne jelke. Tako da je profesor imao prethodni život – u predgrađu, ili možda na selu, gde je odgajao sinove u vremenu pre digitalne fotografije. Da li je Porša bila njegova studentkinja? Razlika u godinama je bila sugestivna. Ali, zašto pretpostavljati da je Ted zavrљаčio svoj stari život? Možda je taj život zavrљаčio njega.

Da li možeš da počneš iz početka *bez* toga da zavrљаčiš sve od sebe?

To pitanje je pojačalo Biksov osećaj strepnje koji se javio pre nekoliko minuta, te se povukao u jedno od kupatila da ga pregrmi. Ogledalo sa staračkim flekama je visilo iza baburastog porcelanskog lavaboa i on je seo na poklopac od ve-ce šolje kako bi ga izbegao. Zatvorio je oči i fokusirao se na svoje disanje.

Njegova prvobitna Vizija – ona blistava sfera međupovezanosti koju je zamislio tokom godina u Istočnoj sedmoj ulici – postala je ono čime se Mandala bavila: njenim implementiranjem, širenjem, štelovanjem, monetizovanjem, prodavanjem, poboljšavanjem, osvežavanjem, osveprisutnjavanjem, standardizovanjem, globalizovanjem. Uskoro će rad na tome biti gotov. A onda? Dugo je bio svestan sugestivne ivice negde na srednjoj udaljenosti u njegovom mentalnom krajoliku, iza koje je njegova sledeća vizija iščekivala. Ali kad god je pokušao da zaviri preko te ivice, um mu bi preplavila belina. Isprva je radoznalo prilazio tom bledom prostranstvu: Da li su to bili ledeni bregovi? Vizija povezana sa klimatskim promenama? Prazna zavesa pozorišne vizije ili prazan ekran filmske vizije? Postepeno je počeo da oseća da belina nije bila sadržina, već odsustvo. Bila je ništa. Biks nije imao nikakvu drugu viziju sem one koju je skoro iscrpeo.

To ubeđenje je postalo neupitno jednog nedeljnog jutra, nekoliko meseci nakon njegovog četrdesetog rođendana, dok se izležavao u krevetu sa Lizi i klincima, i od trzajućeg užasa morao da pobegne u kupatilo kako bi povraćao u potaji. Odsustvo obnovljene vizije destabilisalo je njegovu svest o svemu što je ikada uradio; šta je to vredelo kada je dovelo ni do čega – ako je on, do četrdesete, spao na to da kupuje ili krade ostatak svojih ideja? Od te pomisli se osećao ukleto i progonjeno. Da li je *stvarno* posegao previsoko? Tokom godinu dana od tog užasnog jutra, Antivizija ga je pratila kao senka, ponekad je bila jedva primetna, ali nikada nije u potpunosti nestajala, nije bilo bitno da li je vodio decu u školu, ili je večerao u Beloj kući, što se desilo četiri puta u godinu i po dana, od kad su se Barak i Mišel uselili. Mogao je da se obraća hiljadama ljudi u publici, ili bude u krevetu, pomažući Lizi da dostigne svoj teško uhvatljivi orgazam, kada bi zlokobna nepopunjenost počela da bruji na njega, vesnik šire praznine koja ga je užasavala i mrcvarila. Više od jednom je maštao o tome da zgrabi Lizi i procvili: „Pomozi mi. Gotov sam.” Ali, Biks Buton nije mogao da kaže tako nešto, nikada, nikome. Pre svega, on je